

Aplikácia európskeho zatýkacieho rozkazu

Anotácia: Predmetný príspevok sa zaoberá problematikou európskeho zatýkacieho rozkazu, ktorý smeruje k zadržaniu osoby na území členských štátov Európskej únie a k následnému vydaniu osoby do žiadajúceho členského štátu na trestné stíhanie, výkon uloženého trestu alebo ochranného opatrenia. Autor poukazuje na jeho vydanie a vykonanie, postup slovenských orgánov, zásadu špeciality, ako aj na určité nedostatky pri jeho aplikácii.

Kľúčové slová: Právny styk s cudzinou, extradícia, vydávacie konanie, extradičný trestný čin, európsky zatýkací rozkaz, medzinárodný zatýkací rozkaz.

Úvod

Európsky zatýkací rozkaz je dôležitý nástroj justičných orgánov členských štátov Európskej únie smerujúci k zadržaniu osoby na území členských štátov a k následnému vydaniu osoby do žiadajúceho členského štátu na trestné stíhanie, výkon uloženého trestu alebo ochranného opatrenia.¹ Európsky zatýkací rozkaz vydaný v štátoch schengenského priestoru predstavuje zároveň právny podklad na vyhlásenie pátrania (vytvorenie záznamu) v Schengenskom informačnom systéme podľa čl. 26 rozhodnutia Rady EÚ 2007/533/SVV z 12. júna 2007 o zriadení, prevádzke a využívaní Schengenského informačného systému druhej generácie (SIS II) a týmto následne vytvára priestor na medzinárodnú spoluprácu justičných a policajných orgánov týchto štátov. V podmienkach Slovenskej republiky je uvedená problematika predmetom zákona č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze, ktorým sa upravuje postup slovenských orgánov pri vydávaní osôb medzi členskými štátmi Európskej únie (ďalej aj „EÚ“) na základe európskeho zatýkacieho rozkazu a s tým súvisiace konanie. Z praktického hľadiska príslušný justičný orgán v niektorom z členských štátov Európskej únie vydá európsky zatýkací rozkaz a následne výkonné zložky polície týchto štátov v rámci medzinárodného pátrania zabezpečia úkony smerujúce k vypátraniu osoby. Po vypátraní a zaistení osoby sa vykonávajú opatrenia na účel jej odovzdania príslušnému justičnému orgánu v krajine, v ktorej bola osoba vypátraná. Tento justičný orgán je kompetentný rozhodnúť o tom, či osoba, na ktorú sa vzťahuje európsky zatýkací rozkaz, bude vydaná do štátu, ktorý pátranie po osobe vyhlásil. Významnú úlohu v procese medzinárodného pátrania po osobe, ako aj v procese výmeny potrebných informácií medzi štátmi schengenského priestoru zohrávajú úrady SIRENE. Pracovníci SIRENE, okrem súvisiacej administratívy, priamo organizujú fyzické odovzdanie osoby a takmer vo všetkých prípadoch sa na samotnom procese odovzdania osoby aj zúčastňujú. Proces fyzického odovzdania osoby prebiehajúci medzi štátom, ktorý o vydanie osoby žiada, a vydávajúcim štátom je predmetom spolupráce policajných orgánov týchto štátov. Eskorta a následné odovzdanie osoby sa uskutočňuje vždy za prítomnosti ozbrojených bezpečnostných zložiek tak na pozemných hraniciach kooperujúcich krajín – na bývalých hraničných priechodoch alebo na spoločných kontaktných pracoviskách, ako aj v určených priestoroch letísk, ak je potrebné zabezpečiť eskortu osoby letecky.

Rámcové rozhodnutie o európskom zatýkacom rozkaze predstavuje prvý nástroj, ktorým sa do medzinárodnej spolupráce v trestných veciach zaviedol princíp vzájomného uznávania. Závery Európskej rady, ktorá sa konala 15. a 16. októbra 1999 v Tampere, predznamovali ďalší

¹ Bližšie: ČENTÉŠ, J. a kol. *Trestné právo procesné. Všeobecná a osobitná časť*. Bratislava : Heuréka, 2012, s. 815 a nasl.

vývoj v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach v Európskej únii. Európska rada v nich konštatovala, že vzájomné uznávanie rozhodnutí justičných orgánov sa má stať základným kameňom budúcej justičnej spolupráce v Európskej únii. Vzájomné uznávanie sa pritom dotklo nielen rozsudkov, ale aj ďalších rozhodnutí justičných orgánov.

1 Vydanie a vykonanie európskeho zatýkacieho rozkazu

Podstatné zjednodušenie a zrýchlenie odovzdávania osôb medzi členskými štátmi Európskej únie prinieslo transponovanie Rámcového rozhodnutia Rady EÚ 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi do nášho právneho poriadku. Transpozícia uvedeného rámcového rozhodnutia bola vyjadrená najskôr v zákone č. 403/2004 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 01. 08. 2004 a bol novelizovaný zákonom č. 342/2007 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti so vstupom Slovenskej republiky do schengenského priestoru a ktorý nadobudol účinnosť 01. 09. 2007. Nasledujúca prax podľa pôvodného zákona poukázala na potrebu viacerých zmien a doplnení jeho vtedajšieho znenia a z toho dôvodu bol s účinnosťou od 01. 09. 2010 prijatý zákon č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze (ďalej aj „zákon o európskom zatýkacom rozkaze“). Tento zákon bol neskôr novelizovaný zákonom č. 344/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze a ktorým sa dopĺňa zákon č. 549/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii, a o zmene a doplnení zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby, ktorý nadobudol účinnosť 01. 12. 2012. Zákonom č. 344/2012 Z. z. bolo do nášho právneho poriadku transponované Rámcové rozhodnutie Rady EÚ 2009/299/SVV z 26. februára 2009 o zmene a doplnení rámcových rozhodnutí 2002/584/SVV, 2005/214/SVV, 2006/783/SVV, 2008/909/SVV a 2008/947/SVV a o posilnení procesných práv osôb, podpore uplatňovania zásady vzájomného uznávania, pokiaľ ide o rozhodnutia vydané v neprítomnosti dotknutej osoby na konaní. Aktuálne platný zákon o európskom zatýkacom rozkaze upravuje postup slovenských orgánov pri vydávaní osôb medzi členskými štátmi EÚ na základe európskeho zatýkacieho rozkazu a s tým súvisiace konanie. Na postup, ktorý nie je upravený týmto zákonom, sa použije Trestný poriadok². Podobne ako medzinárodný zatýkací rozkaz aj európsky zatýkací rozkaz sa vydáva na účel vyžiadania osoby z členského štátu EÚ na trestné stíhanie alebo na výkon už uloženého trestu odňatia slobody s nasledujúcimi obmedzeniami.

Európsky zatýkací rozkaz možno vydať pre skutok, za ktorý možno podľa právneho poriadku Slovenskej republiky uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej dvanásť mesiacov, alebo ak sa žiada o vydanie na výkon už uloženého trestu odňatia slobody, ak uložený trest odňatia slobody alebo jeho zvyšok, ktorý sa má vykonať, je najmenej štyri mesiace; viaceré tresty alebo nevykonané zvyšky viacerých trestov sa spočítavajú.³ Vykonať ho možno, ak bol vydaný na účely trestného stíhania pre skutok, ktorý je podľa právneho poriadku Slovenskej republiky a právneho poriadku štátu pôvodu trestným činom a ak možno podľa právneho poriadku štátu pôvodu za takýto skutok uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej dvanásť mesiacov a nie je dôvod na odmietnutie jeho vykonania, alebo ak bol vydaný na účely vykonania už uloženého trestu odňatia slobody pre skutok, ktorý je podľa právneho poriadku Slovenskej republiky a právneho poriadku štátu pôvodu trestným činom, ak uložený trest odňatia slobody alebo jeho zvyšok, ktorý sa má

² § 1 ods. 1, ods. 2 zák. č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze v znení neskorších predpisov.

³ Tamtiež, ust. § 4.

vykonať, je najmenej štyri mesiace a nie je dôvod na odmietnutie jeho vykonania. Viaceré tresty alebo nevykonané zvyšky viacerých trestov sa spočítavajú.

Na to, aby vykonávajúci justičný orgán neskúmal, či ide o trestný čin aj podľa právneho poriadku vykonávajúceho štátu, musia byť splnené obidve uvedené podmienky, t. j. musí ísť o trestný čin, ktorého horného hranica trestu odňatia slobody v štáte pôvodu je najmenej tri roky a súčasne ho justičný orgán štátu pôvodu priradí označením k jednej z uvedených kategórií. Na neskúmanie obojstrannej trestnosti nestačí splnenie len jednej z uvedených podmienok. Pritom na zaradenie trestného činu, pre ktorý sa vydanie žiada, do niektorej z uvedených kategórií trestných činov nie je podmienkou, aby sa pomenovanie alebo znaky trestného činu podľa právneho poriadku štátu pôvodu a vykonávajúceho štátu zhodovali. Aktuálna právna úprava európskeho zatýkacieho rozkazu, na rozdiel od pôvodnej, upravuje aj akcesorické trestné činy. Kým podľa pôvodnej právnej úpravy sa európsky zatýkací rozkaz mohol vydať len pre extradičné trestné činy, podľa platnej právnej úpravy stačí, aby v prípade vydania európskeho zatýkacieho rozkazu pre viaceré trestné činy bol extradičný len jeden. V zmysle § 4 ods. 7 zákona o európskom zatýkacom rozkaze má európsky zatýkací rozkaz na území Slovenskej republiky rovnaké účinky ako príkaz na zatknutie podľa Trestného poriadku.

2 Postup slovenských orgánov ako orgánov štátu pôvodu

Podľa vyhlásenia Slovenskej republiky k článku 6 ods. 3 Rámcového rozhodnutia Rady EÚ o európskom zatykači justičnými orgánmi na vydanie európskeho zatýkacieho rozkazu v Slovenskej republike sú všetky okresné a krajské sudy a Špecializovaný trestný súd. Právna úprava *de lege lata* je pri vydávaní európskeho zatýkacieho rozkazu oproti pôvodnej voľnejšia v tom, že európsky zatýkací rozkaz možno vydať, ak existuje predpoklad, že by sa obvinený mohol zdržiavať alebo sa zdržiava v inom členskom štáte Európskej únie a je potrebné ho vyžiadať. Podľa pôvodnej právnej úpravy bolo možné európsky zatýkací rozkaz vydať len v prípade, keď sa obvinený zdržiaval v cudzine, pričom existuje predpoklad, že by sa mohol zdržiavať v inom členskom štáte EÚ⁴, t. j. podľa pôvodnej právnej úpravy muselo byť preukázané, že sa obvinený v cudzine zdržiava. Preto podľa pôvodnej právnej úpravy podmienkou na vydanie európskeho zatýkacieho rozkazu bolo aj súčasné vydanie medzinárodného zatýkacieho rozkazu. Podľa aktuálnej právnej úpravy medzinárodný zatýkací rozkaz súčasne s európskym zatýkacím rozkazom, v prípade ak je predpoklad, že sa obvinený zdržiava v inom členskom štáte, vydávať netreba. Podmienkou vydania európskeho zatýkacieho rozkazu v takomto prípade je vydanie vnútroštátneho príkazu na zatknutie podľa Trestného poriadku. Nová právna úprava zakotvuje aj zásadu primeranosti, v zmysle ktorej súd európsky zatýkací rozkaz nevydá, ak je pred jeho vydaním zrejmé, že by vyžiadanim z cudziny bola osoba, o ktorej vydanie ide, spôsobená ujma neprimeraná významu trestného konania alebo následkom trestného činu⁵. Súd, ktorý európsky zatýkací rozkaz vydal, tento zašle Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky a Národnej ústredni SIRENE⁶. Ak bol európsky zatýkací

⁴Porovnaj § 5 ods. 1 zák. č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze v znení neskorších predpisov s § 10 ods. 1 zák. č. 403/2004 Z. z. európskom zatýkacom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁵§ 5 ods. 3 zák. č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze v znení neskorších predpisov.

⁶ V podmienkach Slovenskej republiky bola národná ústredňa SIRENE zriadená k 1. januáru 2004 a je začlenená do organizačnej štruktúry Úradu medzinárodnej policajnej spolupráce Prezídia Policajného zboru. V zmysle § 69 ods. 9 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov národná ústredňa SIRENE predstavuje osobitný útvar zabezpečujúci výmenu doplňujúcich informácií a osobných údajov k záznamom spracúvaných v Schengenskom informačnom systéme. Národná ústredňa SIRENE zohráva úlohu prvotného kontaktu v rámci medzinárodnej policajnej spolupráce tak pre partnerské úrady SIRENE v zahraničí, ako aj pre národné orgány a pre

rozkaz vydaný v prípravnom konaní, zašle ho súd i prokurátorovi, ktorý podal návrh na jeho vydanie. V prípade zistenia miesta pobytu osoby, ktorú treba vyžiadať, alebo po jej zadržaní na území iného členského štátu súd, ktorý európsky zatýkací rozkaz vydal, bezodkladne zabezpečí preklad európskeho zatýkacieho rozkazu úradným prekladateľom a zašle ho do vykonávajúceho štátu. Súčasne príslušného prokurátora informuje o zistení miesta pobytu vyžiadanej osoby alebo o jej zadržaní.

2.1 Strata platnosti európskeho zatýkacieho rozkazu

Európsky zatýkací rozkaz stráca v zmysle § 6 zákona o európskom zatýkacom rozkaze platnosť, ak bol splnený jeho účel, t. j. vyžiadaná osoba bola odovzdaná súdu, ktorý európsky zatýkací rozkaz vydal, odvolaním v prípade, keď zanikli dôvody, pre ktoré bol vydaný, alebo ak súd následne zistil, že také dôvody neexistovali, alebo vydaním nového európskeho zatýkacieho rozkazu v tej istej veci. Ak bol európsky zatýkací rozkaz vydaný na návrh prokurátora, súd tento odvolá aj na návrh prokurátora. Európsky zatýkací rozkaz stráca platnosť aj v prípade zmeny štádia trestného konania. Ak bol európsky zatýkací rozkaz vydaný v prípravnom konaní a dôvody jeho vydania naďalej trvajú aj po podaní obžaloby, vydá súd, ktorému bola obžaloba podaná, nový európsky zatýkací rozkaz. Rovnako súd postupuje aj vtedy, ak počas trestného konania dôjde k zmene vecnej alebo miestnej príslušnosti súdu. Inak európsky zatýkací rozkaz odvolá. Takýto postup sa neuplatní len v prípade, ak vyžiadaná osoba už bola v členskom štáte zadržaná na základe európskeho zatýkacieho rozkazu vydaného v prípravnom konaní alebo ak už bolo rozhodnuté o vykonaní takéhoto európskeho zatýkacieho rozkazu. V takýchto prípadoch sa postupuje na základe európskeho zatýkacieho rozkazu vydaného v prípravnom konaní, ak trvajú dôvody, pre ktoré bol vydaný. Skutočnosť, že bol európsky zatýkací rozkaz odvolaný, nebráni vydaniu nového európskeho zatýkacieho rozkazu v tej istej veci, ak sú na to opätovne splnené podmienky. Odvolanie európskeho zatýkacieho rozkazu, poprípade vydanie nového európskeho zatýkacieho rozkazu, musí súd bezodkladne oznámiť ministerstvu spravodlivosti, príslušnej prokuratúre a útvaru SIRENE. Pri vydaní nového európskeho zatýkacieho rozkazu súd súčasne informuje útvar SIRENE o strate platnosti pôvodného európskeho zatýkacieho rozkazu. Ak útvar SIRENE nie je príslušný konať, postúpi uvedené informácie útvaru INTERPOL-u.

2.2 Odovzdanie vydanej osoby súdu a vydanie s výhradou

Po zadržaní vyžiadanej osoby v niektorom členskom štáte EÚ a po rozhodnutí tohto štátu o vykonaní európskeho zatýkacieho rozkazu a o vydaní vyžiadanej osoby do Slovenskej republiky, útvar Policajného zboru určený ministrom vnútra Slovenskej republiky vydanú osobu prevezme a bezodkladne odovzdá súdu, ktorý európsky zatýkací rozkaz vydal. Ak došlo k zmene vecnej alebo miestnej príslušnosti súdu vo veci, pre ktorú bol európsky zatýkací rozkaz vydaný, súd vydanú osobu bezodkladne, najneskôr však do 24 hodín od jej prevzatia, odovzdá vecne a miestne príslušnému súdu na rozhodnutie o väzbe podľa Trestného poriadku. Ak sa osoba vydáva na základe európskych zatýkacích rozkazov viacerých súdov, odovzdá sa súdu podľa pokynu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré zohľadní všetky okolnosti, najmä závažnosť a miesto spáchania činu, dátum a účel vydania európskeho

jednotlivých koncových používateľov Schengenského informačného systému. Úrady SIRENE zriadené v členských krajinách spoločného schengenského priestoru navzájom komunikujú prostredníctvom špecifickej elektronickej informačnej siete, stanovenou formou, nepretržite 24 hodín a 7 dní v týždni. Najintenzívnejšia komunikácia medzi úradmi SIRENE prebieha v situáciách, keď policajné útvary členských krajín pri plnení svojich úloh v rámci kontroly osôb a vecí stotožnia tieto s niektorým zo záznamov v Schengenskom informačnom systéme.

zatýkacieho rozkazu⁷. Právna úprava umožňuje vykonávajúcemu štátu vydať vyžiadajú osobu s výhradou, ktorej musí Slovenská republika ako štát pôvodu vyhovieť.

2.3 Zásada špeciality

Účelom zásady špeciality je obmedziť právomoc štátu pôvodu stíhať vydanú osobu s tým, že tento štát ju môže trestne stíhať a potrestať iba za tie trestné činy, pre ktoré bolo vydanie tejto osoby povolené⁸. V zmysle § 31 ods. 1 zákona o európskom zatýkacom rozkaze osoba, ktorá bola vydaná z iného členského štátu EÚ na základe európskeho zatýkacieho rozkazu, nesmie byť v štáte pôvodu trestne stíhaná, odsúdená a nemôže jej byť obmedzená osobná sloboda za tie trestné činy, na ktoré sa európsky zatýkací rozkaz nevzťahoval a ktoré spáchala pred jej vydaním do štátu pôvodu. Zákon o európskom zatýkacom rozkaze ustanovuje výnimky zo zásady špeciality. Ak nastane niektorá z týchto výnimiek, môžu justičné orgány štátu pôvodu vydanú osobu trestne stíhať alebo vykonať na nej trest aj pre trestné činy, ktoré táto osoba spáchala pred jej vydaním a na ktoré sa európsky zatýkací rozkaz nevzťahoval. Zásady špeciality sa členské štáty EÚ môžu vzdať aj osobitným vyhlásením, ktoré má všeobecnú povahu a z časového hľadiska predchádza vydaniam určitých osôb⁹. V praxi môže nastať situácia, keď na základe európskeho zatýkacieho rozkazu členský štát Európskej únie vydá na územie Slovenskej republiky osobu a následne o jej vydanie Slovenskú republiku požiada iný členský štát. V takomto prípade je Slovenská republika povinná požiadať o súhlas s ďalším vydaním tejto osoby justičný orgán štátu, ktorý ju na naše územie vydal. Súd k tejto žiadosti zároveň priloží európsky zatýkací rozkaz, ktorým iný členský štát EÚ žiada o vydanie osoby Slovenskú republiku. Tento súhlas vykonávajúceho štátu sa nevyžaduje, ak osoba súhlasí s vydaním do ďalšieho štátu alebo ak existuje niektorá z výnimiek zo zásady špeciality. Osoba súhlas na jej vydanie do ďalšieho členského štátu EÚ dáva prokurátorovi potom, ako ju tento vypočuje v prítomnosti jej obhajcu a poučí o následkoch takejto súhlasu. Súhlas s vydaním do ďalšieho štátu nemožno vziať späť. Súhlas s ďalším vydaním osoby sa vyžaduje aj vtedy, ak Slovenskú republiku o vydanie osoby požiada štát, ktorý nie je členským štátom EÚ; v tom prípade súhlas členského štátu EÚ, ktorý vydal osobu na naše územie, vyžaduje vždy a zákon o európskom zatýkacom rozkaze nepripúšťa z tohto postupu žiadne výnimky.

2.4 Postup slovenských orgánov ako vykonávajúcich justičných orgánov

Podľa vyhlásenia Slovenskej republiky k článku 6 ods. 3 Rámcového rozhodnutia Rady EÚ o európskom zatykači sú justičnými orgánmi na vykonanie európskeho zatýkacieho rozkazu v Slovenskej republike krajské prokuratúry a krajské sudy. Na začatie konania o európskom zatýkacom rozkaze je vždy príslušná krajská prokuratúra, v obvode ktorej bola vyžiadaná osoba zadržaná alebo jej bola inak obmedzená osobná sloboda.¹⁰ V prípade, že zadržaná osoba bola zo zadržania prepustená a býva alebo sa zdržiava v obvode inej krajskej prokuratúry než tej, v obvode ktorej bola zadržaná, je na vykonanie predbežného vyšetrovania príslušná krajská prokuratúra, v obvode ktorej osoba býva alebo sa zdržiava a ktorej prokuratúra, v obvode ktorej bola osoba zadržaná a následne zo zadržania prepustená, bezodkladne zašle európsky zatýkací rozkaz alebo záznam podľa § 3 písm. l) zákona o európskom zatýkacom rozkaze spolu s ostatnými písomnosťami. Prokuratúra príslušná na konanie o začatí konania informuje

⁷ § 8 ods. 1, ods. 2 zák. č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze v znení neskorších predpisov.

⁸ KORDÍK, M., FILLOVÁ, D., HRVOL, M. 2011. *Európsky zatýkací rozkaz. Komentár*. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2011. s. 176 – 177.

⁹ Tamtiež, s. 179.

¹⁰ § 11 ods. 1 zák. č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze v znení neskorších predpisov.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, ktorému súčasne predloží aj kópiu európskeho zatýkacieho rozkazu, poprípade „záznamu“, a útvar SIRENE, ktorý vykoná ďalšie príslušné opatrenia. „Záznamom“ sa rozumie súbor údajov vložených príslušným orgánom členského štátu do Schengenského informačného systému na základe rozhodnutia príslušného justičného orgánu štátu pôvodu, ktorý okrem iného obsahuje identifikačné údaje vyžiadanej osoby, skutkovú podstatu a právnu kvalifikáciu skutku, údaje preukazujúce existenciu vykonateľného rozsudku alebo zatýkacieho rozkazu, identifikáciu justičného orgánu štátu pôvodu, ktorý európsky zatýkací rozkaz vydal a ďalšie informácie. Tento záznam nahrádza európsky zatýkací rozkaz do jeho doručenia. Ak tento záznam nie je v súlade s právnym poriadkom, medzinárodnými záväzkami alebo dôležitými záujmami Slovenskej republiky, Generálna prokuratúra Slovenskej republiky vydá útvaru SIRENE pokyn na označenie záznamu (tzv. „flag“). Na základe takto označeného záznamu potom nemožno vykonať zadržanie vyžiadanej osoby, ale možno len vykonať pátranie s cieľom zistiť miesto pobytu tejto osoby.

2.5 Zadržanie vyžiadanej osoby, predbežná a vydávacia väzba

Ak je na území Slovenskej republiky zistená prítomnosť osoby, na ktorú bol vydaný európsky zatýkací rozkaz alebo vyhotovený „záznam“, ktorý nebol Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky „flagovaný“, príslušníci Policajného zboru takúto osobu zadržia. Zadržanie takejto osoby je obligatórne, neprichádza do úvahy len v prípade, ak sa takáto osoba nachádza vo väzbe v inej trestnej veci, poprípade vo výkone trestu odňatia slobody. Zadržanie vyžiadanej osoby je dočasným opatrením, ktoré spočíva v krátkodobom obmedzení osobnej slobody vyžiadanej osoby na účel preskúmania dôvodnosti samotného konania o európskom zatýkacom rozkaze a dôvodov predbežnej väzby¹¹. Zadržať vyžiadajú osobu sú oprávnení príslušníci Policajného zboru. Príslušníci Policajného zboru sú povinní zadržanú osobu oboznámiť s dôvodmi jej zadržania a poučiť ju o práve zvoliť si obhajcu a o práve na tlmočníka. O zadržaní osoby bezodkladne informujú príslušného prokurátora, ktorý je o zadržaní vyžiadanej osoby na území Slovenskej republiky povinný bezodkladne informovať justičný orgán štátu pôvodu. Ak prokurátor do 48 hodín od zadržania osoby túto neprepustí na slobodu, podá v tejto lehote príslušnému súdu návrh na jej vzatie do predbežnej alebo vydávacej väzby, ku ktorému pripojí európsky zatýkací rozkaz, alebo ak ten nie je k dispozícii, „záznam“. Ak prokurátor osobu zo zadržania prepustí, je povinný o tom informovať útvar SIRENE.¹² Aktuálna právna úprava zaviedla aj inštitút predbežnej a vydávacej väzby. V pôvodnej právnej úprave európskeho zatýkacieho rozkazu nebola väzba rozdelená na predbežnú a vydávaciu. Cieľom predbežnej väzby je zabezpečiť prítomnosť zadržanej osoby na území Slovenskej republiky tak, aby nedošlo k zmareniu účelu konania o európskom zatýkacom rozkaze, pokým orgán štátu pôvodu, ktorý má záujem na jej vydaní, nepredloží originál európskeho zatýkacieho rozkazu s prekladom do štátneho jazyka, ak sa preklad vyžaduje.¹³ Doterajšia prax však ukázala, že definícia účelu predbežnej väzby nie je najsprávnejšia, pretože najmä v prípadoch, keď je vyžiadanou osobou občan Slovenskej republiky, je problematické odôvodniť, že nemožno zabezpečiť jej prítomnosť na území Slovenskej republiky. Z uvedeného dôvodu možno občana Slovenskej republiky vziať do väzby len výnimočne, najmä keď má táto osoba rodinné zázemie a stálu prácu na území Slovenskej republiky. Na konanie o vzatí vyžiadanej osoby do predbežnej väzby je príslušný krajský súd, ktorému príslušný prokurátor predložil návrh na vzatie vyžiadanej osoby do predbežnej väzby. Sudca krajského súdu je povinný do 48 hodín od prevzatia zadržanej osoby a

¹¹ KORDÍK, M., FILLOVÁ, D., HRVOL, M. 2011. *Európsky zatýkací rozkaz. Komentár*. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2011. s. 92.

¹² § 13 ods. 2 zák. č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze v znení neskorších predpisov.

¹³ § 15 ods. 1 zák. č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze v znení neskorších predpisov.

od doručenia návrhu prokurátora na vzatie do predbežnej väzby túto osobu vypočúť a rozhodnúť o jej vzatí do predbežnej väzby alebo ju prepustiť na slobodu. Sudca pri tom nie je viazaný dôvodmi väzby podľa § 71 Trestného poriadku. V prípade ponechania vyžiadanej osoby na slobode môže sudca súčasne rozhodnúť o uložení primeraných opatrení alebo obmedzení v zmysle § 82 Trestného poriadku, aby nedošlo k zmareniu účelu tohto konania¹⁴. Lehota predbežnej väzby nesmie presiahnuť 40 dní od zadržania vyžiadanej osoby. Sudca krajského súdu môže na návrh prokurátora prepustiť vyžiadanú osobu z predbežnej väzby aj pred uplynutím tejto lehoty. Vyžiadanú osobu môže sudca krajského súdu na návrh prokurátora prepustiť z predbežnej väzby aj vtedy, ak nebol prokurátorovi vykonávajúcemu predbežné vyšetrovanie doručený európsky zatýkací rozkaz alebo doklad o jeho existencii do 18 dní od obmedzenia osobnej slobody vyžiadanej osobe. Príslušný sudca rozhodne o prepustení vyžiadanej osoby z predbežnej väzby, ak justičný orgán štátu pôvodu zruší európsky zatýkací rozkaz alebo ho vo vzťahu k Slovenskej republike odvolal, alebo inak zanikli dôvody predbežnej väzby, vydania alebo jeho realizácie.¹⁵ V prípade vzniku nových okolností však môže byť osoba prepustená z predbežnej väzby opätovne vzatá do predbežnej väzby a taktiež môže byť vzatá do vydávacej väzby. Ak je po doručení originálu európskeho zatýkacieho rozkazu potrebné zabezpečiť prítomnosť vyžiadanej osoby v konaní o európskom zatýkacom rozkaze na území Slovenskej republiky alebo zabrániť, aby nedošlo k zmareniu účelu tohto konania, vezme ju sudca krajského súdu na návrh prokurátora vykonávajúceho predbežné vyšetrovanie do vydávacej väzby.¹⁶ Na rozdiel od predbežnej väzby možno vyžiadanú osobu vziať do vydávacej väzby zásadne až po doručení originálu európskeho zatýkacieho rozkazu príslušnému prokurátorovi. Sudca tak môže na návrh prokurátora urobiť buď počas trvania predbežnej väzby, ako aj v prípade, keď sa vyžiadaná osoba v predbežnej väzbe nenachádza, avšak vzniklo podozrenie, že by mohlo byť zmarené konanie o európskom zatýkacom rozkaze. Sudca príslušného krajského súdu musí zobrať vyžiadanú osobu do vydávacej väzby, ak vyžiadaná osoba s vyžiadaním súhlasí alebo ak bolo rozhodnuté, že sa európsky zatýkací rozkaz vykoná. Vyžiadanú osobu príslušný sudca krajského súdu prepustí z vydávacej väzby dňom vydania tejto osoby orgánom štátu pôvodu alebo márnym uplynutím lehôt na realizáciu vydania, a to posledným dňom stanovenej lehoty. Príslušný sudca krajského súdu taktiež prepustí vyžiadanú osobu z vydávacej väzby, ak justičný orgán štátu pôvodu zrušil európsky zatýkací rozkaz alebo ak ho vo vzťahu k Slovenskej republike odvolal, ak príslušný sudca rozhodol, že európsky zatýkací rozkaz sa nevykoná, alebo inak zanikli dôvody vydávacej väzby, vydania alebo jeho realizácie.¹⁷ Na rozdiel od predbežnej väzby nie je dĺžka vydávacej väzby časovo ohraničená. V prípade, že sa vyžiadaná osoba, na ktorú bol vydaný európsky zatýkací rozkaz, nachádza vo väzbe v súvislosti s jej trestným stíhaním slovenskými orgánmi alebo vykonáva trest odňatia slobody právoplatne uložený slovenským súdom, príslušný sudca po doručení originálu európskeho zatýkacieho rozkazu s prekladom do štátneho jazyka, vezme vyžiadanú osobu do vydávacej väzby, ktorá bude spočívať. O tomto rozhodnutí je povinný vyrozumieť príslušný ústav na výkon väzby alebo ústav na výkon trestu odňatia slobody. Ak pominú dôvody väzby alebo vyžiadaná osoba uložený trest vykoná, resp. je z výkonu trestu podmienenčne prepustená, spočívanie vydávacej väzby zanikne a vyžiadaná osoba nastúpi do výkonu vydávacej väzby. Na takéto konanie je príslušný krajský súd, v obvode ktorého je vyžiadaná osoba vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody.¹⁸

¹⁴ Tamtiež.

¹⁵ Tamtiež, ust. § 15 ods. 7.

¹⁶ Tamtiež, ust. § 16 ods. 1.

¹⁷ Tamtiež, ust. § 16 ods. 3.

¹⁸ Tamtiež, ust. § 17.

2.6 Predbežné vyšetrovanie

Predbežné vyšetrovanie o európskom zatýkacom rozkaze vykonáva príslušný prokurátor krajskej prokuratúry. Účelom predbežného vyšetrovania je zistiť, či sú splnené podmienky na vykonanie európskeho zatýkacieho rozkazu, alebo nie sú. V rámci predbežného vyšetrovania nedochádza k skúmaniu miery zavinenia vyžiadanie osoby na spáchaní trestného činu, ktorý je predmetom európskeho zatýkacieho rozkazu. Počas predbežného vyšetrovania prokurátor skúma, či európsky zatýkací rozkaz vydal orgán štátu pôvodu na to zo zákona príslušný a či obsahuje všetky náležitosti potrebné na rozhodnutie. Ak európsky zatýkací rozkaz všetky potrebné údaje neobsahuje alebo údaje v ňom uvedené sú nedostatočné pre rozhodnutie o jeho výkone, alebo sú zjavne nesprávne, prokurátor požiada justičný orgán štátu pôvodu o dodatočné informácie, pričom môže určiť aj primeranú lehotu na ich zaslanie. Prokurátor dôsledne skúma, či neexistujú obligatórne alebo fakultatívne dôvody na rozhodnutie o odmietnutí európskeho zatýkacieho rozkazu. Príslušný prokurátor v priebehu predbežného vyšetrovania vyžiadajú osobu vypočuje a oboznámi ju s obsahom európskeho zatýkacieho rozkazu, ktorého kópiu jej doručí. V rámci výsluchu vyžiadajú osobu poučí o možnosti súhlasiť s vydaním do štátu pôvodu, o dôsledkoch tohto súhlasu a o tom, že udelený súhlas nemožno odvolať. Prokurátor vyžiadajú osobu poučí taktiež o možnosti vzdať sa uplatnenia zásady špeciality a o dôsledkoch vzdania sa uplatnenia tejto zásady.¹⁹ Vyžiadaná osoba sa môže vzdať uplatnenia zásady špeciality vo vzťahu k všetkým trestným činom alebo len vo vzťahu ku konkrétnemu trestnému činu, ktorý spáchala pred jej vydaním do štátu pôvodu. Pri žiadosti o vydanie občana Slovenskej republiky alebo osoby, ktorá má na území Slovenskej republiky obvyklý pobyt, na účel výkonu trestu odňatia slobody do členského štátu Európskej únie, ktorý prevzal do svojho právneho poriadku osobitný predpis²⁰, prokurátor vyžiadajú osobu po vypočutí poučí o možnosti nesúhlasiť s výkonom uloženého trestu odňatia slobody v štáte pôvodu a o možnosti prevzatia výkonu rozhodnutia do Slovenskej republiky, ako aj o dôsledkoch tohto nesúhlasu. Vyhlásenie o nesúhlase uskutoční vyžiadaná osoba pred prokurátorom po vypočutí a poučení o dôsledkoch takého postupu do zápisnice v prítomnosti jej obhajcu, pričom toto vyhlásenie nemožno vziať späť.²¹ Ak sa vyžiadaná osoba vyjadrila, že nesúhlasí s výkonom uloženého trestu odňatia slobody v štáte pôvodu, prokurátor je povinný predložiť vec súdu, ktorý bezodkladne o tejto skutočnosti informuje justičný orgán štátu pôvodu a vyzve ho, aby sa v lehote 30 dní od doručenia výzvy vyjadril k odovzdaniu výkonu rozhodnutia, na základe ktorého bol vydaný európsky zatýkací rozkaz, do Slovenskej republiky a aby na tieto účely predložil osvedčenie o vydaní rozhodnutia a overenú kópiu vykonateľného rozhodnutia. Ak justičný orgán štátu pôvodu s odovzdaním výkonu rozhodnutia, na základe ktorého bol vydaný európsky zatýkací rozkaz, do Slovenskej republiky nesúhlasí alebo ak sa justičný orgán štátu pôvodu k výzve súdu v určenej lehote nevyjadrí, súd vráti vec prokurátorovi, ktorý pokračuje v predbežnom vyšetrovaní.²² Prokurátor má možnosť v priebehu predbežného vyšetrovania vrátiť európsky zatýkací rozkaz štátu pôvodu bez rozhodnutia o jeho vykonaní.

¹⁹ Tamtiež, ust § 19 ods. 3.

²⁰ Rámcové rozhodnutie Rady 2008/909/SVV z 27. novembra 2008 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozsudky v trestných veciach, ktorými sa ukladajú tresty odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúce pozbavenie osobnej slobody, na účely ich výkonu v Európskej únii.

²¹ § 19 ods. 4 zák. č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze v znení neskorších predpisov.

²² Tamtiež, ust § 21a ods. 1 a 2.

2.7 Výkon európskeho zatýkacieho rozkazu so súhlasom vyžiadanej osoby

Ak vyžiadaná osoba vysloví súhlas s vydaním do členského štátu, pričom nie je dôvod na odmietnutie vykonania európskeho zatýkacieho rozkazu, prokurátor po skončení predbežného vyšetrovania rozhodne uznesením, že sa európsky zatýkací rozkaz vykoná. Prokurátor musí v uznesení presne identifikovať vyžiadajú osobu, európsky zatýkací rozkaz, na základe ktorého je táto osoba vydávaná, uviesť údaje o zabezpečení práva obhajoby, o súhlase tejto osoby s vydaním a jej stanovisko k uplatneniu zásady špeciality. Proti rozhodnutiu prokurátora o vykonaní európskeho zatýkacieho rozkazu nie je prípustný opravný prostriedok. Uznesenie o vykonaní európskeho zatýkacieho rozkazu je prokurátor povinný doručiť vyžiadanej osobe, jej obhajcovi a príslušnému súdu. Rovnopis uznesenia prokurátor doručí Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky, Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky a justičnému orgánu štátu pôvodu. Prokurátor je povinný bezodkladne doručiť rovnopis tohto uznesenia aj útvaru SIRENE, ak tento nie je príslušný konať, postúpi uznesenie útvaru INTERPOL, a to s cieľom dohodnúť podrobnosti realizácie samotného vydania. Súhlas vyžiadanej osoby s vydaním do členského štátu urýchlňuje vydávacie konanie, pretože o vydaní môže rozhodnúť prokurátor bez toho, aby musel predložiť vec na rozhodnutie súdu a zároveň proti jeho rozhodnutiu nie je možné podať opravný prostriedok. Prokurátor však nemôže sám rozhodnúť, aj keby vyžiadaná osoba súhlasila s vydaním v prípade, ak by v priebehu predbežného vyšetrovania zistil niektorý z dôvodov odmietnutia vykonania európskeho zatýkacieho rozkazu. V takomto prípade musí prokurátor podať návrh na rozhodnutie súdu.

2.8 Rozhodnutie súdu o výkone európskeho zatýkacieho rozkazu

Ak v priebehu predbežného vyšetrovania vyžiadaná osoba neudelila súhlas na jej vydanie do členského štátu, tak prokurátor po skončení predbežného vyšetrovania podá príslušnému krajskému súdu návrh na rozhodnutie o vykonaní európskeho zatýkacieho rozkazu, resp. návrh na rozhodnutie o nevykonaní európskeho zatýkacieho rozkazu. Ak informácie uvedené v návrhu prokurátora nie sú na rozhodnutie súdu dostačujúce, môže tento prokurátora požiadať o doplnenie jeho návrhu. O výkone európskeho zatýkacieho rozkazu rozhoduje krajský súd uznesením na neverejnom zasadnutí. Pred svojím rozhodnutím však musí umožniť vyžiadanej osobe a jej obhajcovi, aby sa písomne vyjadrili k európskemu zatýkaciemu rozkazu. Ak v tomto vyjadrení vyžiadaná osoba alebo jej obhajca o to požiada alebo ak to považuje súd za potrebné, o výkone európskeho zatýkacieho rozkazu rozhodne súd na verejnom zasadnutí.²³ Ak sa v konaní nepreukáže dôvod na odmietnutie vykonania európskeho zatýkacieho rozkazu, súd rozhodne, že európsky zatýkací rozkaz sa vykoná. Ak však súd zistí, že existujú obligatórne dôvody odmietnutia vykonania európskeho zatýkacieho rozkazu alebo niektorý z nich, rozhodne, že európsky zatýkací rozkaz sa nevykoná. Ak súd zistí, že existujú fakultatívne dôvody odmietnutia európskeho zatýkacieho rozkazu alebo niektorý z nich, môže rozhodnúť, že sa európsky zatýkací rozkaz nevykoná. Krajský súd, ktorý rozhodol o vykonaní európskeho zatýkacieho rozkazu, doručí toto rozhodnutie prokurátorovi, vyžiadanej osobe a jej obhajcovi. Rovnopis takéhoto rozhodnutia je súd povinný bezodkladne zaslať justičnému orgánu štátu pôvodu, Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky a útvaru SIRENE, prípadne útvaru INTERPOL. Súd zároveň zabezpečí potrebné úkony smerujúce k vydaniu osoby. Proti rozhodnutiu krajského súdu o výkone európskeho zatýkacieho rozkazu je prípustná sťažnosť, o ktorej rozhoduje Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí. Sťažnosť proti rozhodnutiu krajského súdu o vykonaní európskeho zatýkacieho rozkazu môže podať vyžiadaná osoba a prokurátor. Vyžiadaná osoba tak môže urobiť len pre niektorý z obligatórných dôvodov odmietnutia

²³ Tamtiež, ust § 22 ods. 3.

vykonania európskeho zatýkacieho rozkazu. Prokurátor môže podať sťažnosť pre niektorý z obligatórných, ako aj fakultatívnych dôvodov odmietnutia vykonania európskeho zatýkacieho rozkazu alebo v prípade porušenia zákona o európskom zatýkacom rozkaze. Sťažnosť proti rozhodnutiu o vykonaní európskeho zatýkacieho rozkazu má odkladný účinok.

2.9 Odmietnutie vykonania európskeho zatýkacieho rozkazu

Zákon o európskom zatýkacom rozkaze pozná obligatórne a fakultatívne dôvody na odmietnutie vykonania európskeho zatýkacieho rozkazu. Rozdiel spočíva v tom, že v prípade existencie čo i len jedného z obligatórných dôvodov odmietnutia vykonania európskeho zatýkacieho rozkazu je súd v zmysle zákona o európskom zatýkacom rozkaze povinný odmietnuť vykonanie európskeho zatýkacieho rozkazu. Naproti tomu, ak existuje niektorý z fakultatívnych dôvodov na odmietnutie vykonania európskeho zatýkacieho rozkazu, je na uvážení súdu, či rozhodne o vykonaní európskeho zatýkacieho rozkazu, alebo ho odmietne vykonať. Súd môže odmietnuť vykonanie európskeho zatýkacieho rozkazu, ak zistí existenciu niektorého z fakultatívnych dôvodov na odmietnutie vykonania európskeho zatýkacieho rozkazu, ktorými podľa § 23 ods. 2 zákona o európskom zatýkacom rozkaze sú: trestné stíhanie vyžiadanej osoby v Slovenskej republike pre ten istý skutok, pre ktorý justičný orgán členského štátu Európskej únie vydal európsky zatýkací rozkaz; rozhodnutie slovenských orgánov o tom, že pre skutok, pre ktorý bol vydaný európsky zatýkací rozkaz, sa trestné stíhanie nezačne alebo už v začatom trestnom stíhaní sa pokračovať nebude, alebo právoplatné rozhodnutie vydané v inom členskom štáte Európskej únie voči tej istej osobe pre ten istý skutok, ktoré bráni ďalšiemu konaniu; informácia o tom, že konanie vedené proti vyžiadanej osobe v niektorom treťom štáte pre ten istý skutok právoplatne skončilo odsudzujúcim rozsudkom, ktorý bol už vykonaný, v súčasnosti sa vykonáva alebo už nemôže byť vykonaný podľa právnych predpisov tretieho štátu, v ktorom bol vynesený; európsky zatýkací rozkaz sa týka skutkov, ktoré sa podľa právneho poriadku Slovenskej republiky považujú za spáchané čiastočne alebo v celom rozsahu na území Slovenskej republiky, na palube lode plávajúcej pod štátnou vlajkou Slovenskej republiky alebo na palube lietadla zapísaného v registri lietadiel Slovenskej republiky. Vykonanie európskeho zatýkacieho rozkazu možno v tomto prípade odmietnuť aj vtedy, ak skutok nie je trestným činom podľa právneho poriadku Slovenskej republiky; európsky zatýkací rozkaz sa týka skutkov, ktoré boli spáchané mimo územia štátu pôvodu a právny poriadok Slovenskej republiky neumožňuje trestné stíhanie pre rovnaké skutky, ak boli spáchané mimo územia Slovenskej republiky. Súd môže rozhodnúť o odmietnutí vykonania európskeho zatýkacieho rozkazu vydaného na účel výkonu trestu odňatia slobody, ak sa vyžiadaná osoba nezúčastnila osobne na konaní, ktoré viedlo k vydaniu rozhodnutia, a sú pochybnosti o tom, či neboli porušené jej základné práva na obhajobu.

2.10 Odklad vydania a dočasné odovzdanie vyžiadanej osoby

Súd alebo prokurátor, ktorí rozhodli o vykonaní európskeho zatýkacieho rozkazu, môžu uznesením rozhodnúť o odklade jeho realizácie. To v praxi znamená, že k vydaniu vyžiadanej osoby do štátu pôvodu dôjde až po tom, ako sa na území Slovenskej republiky ukončí trestné stíhanie vyžiadanej osoby, alebo po tom, ako si táto osoba vykoná uložený trest odňatia slobody, a to pre iný trestný čin ako ten, pre ktorý bol vydaný európsky zatýkací rozkaz. Rozhodnutie súdu alebo prokurátora o odklade vydania nie je možné napadnúť sťažnosťou. Ak sa však podstatne zmenili podmienky, ktoré boli pre súd alebo prokurátora podkladom na vydanie rozhodnutia o odklade vydania vyžiadanej osoby, môže orgán, ktorý toto rozhodnutie o odklade

vydania vydal, svoje rozhodnutie zrušiť. Ani proti tomuto rozhodnutiu zákon o európskom zatýkacom rozkaze sťažnosť nepripúšťa.²⁴ Ak na základe rozhodnutia súdu alebo prokurátora dôjde k odkladu realizácie európskeho zatýkacieho rozkazu, môže súd povoliť dočasné odovzdanie osoby do štátu pôvodu. Súd tak urobí na základe žiadosti justičného orgánu štátu pôvodu na účely ukončenia trestného konania a vynesenia rozsudku. Ak o odklade realizácie európskeho zatýkacieho rozkazu rozhodol prokurátor, súd o dočasnom odovzdaní vyžadanej osoby rozhodne na návrh prokurátora. Súd môže povoliť dočasné odovzdanie osoby iba vtedy, ak to nemá vplyv na jej účasť na výsluchu súvisiacom s konaním o jej vydanie. Ak súd dočasné odovzdanie osoby povolí, zároveň určí, že osobu je počas dočasného odovzdania nutné držať vo väzbe. Ak justičný orgán štátu pôvodu vo svojej žiadosti o dočasné odovzdanie vyžadanej osoby neuvedie všetky potrebné informácie, napríklad čas, na ktorý dočasné odovzdanie žiada, alebo úkony, ktoré chce vykonať, súd požiada o doplnenie takejto žiadosti.²⁵

3 Niekoľko poznámok k aplikácii európskeho zatýkacieho rozkazu

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že napriek svojmu operatívne úspechu nie je systém európskeho zatýkacieho rozkazu ani zďaleka dokonalý. Členské štáty, poslanci Európskeho parlamentu, ako aj jednotlivých národných parlamentov, občianske združenia a jednotliví občania vyjadrili určité obavy týkajúce sa fungovania európskeho zatýkacieho rozkazu a predovšetkým jeho vplyvu na základné práva. Nedostatky existujú aj v spôsobe, akým niektoré členské štáty vykonávajú rámcové rozhodnutie rady. Od decembra 2009 sa v dôsledku toho, že Lisabonská zmluva nadobudla platnosť, ako aj v dôsledku právnej záväznosti Charty základných práv, zmenil prostredníctvom ustanovení v Lisabonskej zmluve upravujúcich legislatívne nástroje v oblasti policajnej a justičnej spolupráce celkový kontext, v ktorom európsky zatýkací rozkaz funguje. V súlade so zmluvou platí, že kedykoľvek sa nástroj z obdobia pred Lisabonskou zmluvou, akým je napríklad rámcové rozhodnutie rady, mení a dopĺňa, uplatňuje sa na zmenené a doplnené opatrenie právomoc komisie začať konanie vo veci porušenia právnych predpisov a jurisdikcia Súdneho dvora EÚ. V každom prípade sa tieto právomoci budú uplatňovať od 1. decembra 2014, keď končí prechodné obdobie ustanovené v zmluve. Akákoľvek zmena a doplnenie rámcového rozhodnutia rady okrem toho znamená, že sa pri prijímaní legislatívnych opatrení budú uplatňovať nové pravidlá zavedené Lisabonskou zmluvou. Tieto pravidlá zahŕňajú spolurozhodovanie Európskeho parlamentu a Európskej rady a možnosť neúčasti niektorých členských štátov. Komisia nedávno prijala stratégiu na zabezpečenie dodržiavania charty základných práv EÚ²⁶, ktorá bude určovať prístup ku všetkým novým a existujúcim legislatívnym a nelegislatívnym iniciatívam, ako aj postup členských štátov pri implementácii alebo uplatňovaní rámcového rozhodnutia rady. Európsky zatýkací rozkaz je v praxi úspešným nástrojom vzájomného uznávania, avšak má aj viaceré pretrvávajúce nedostatky, predovšetkým pokiaľ ide o jeho vykonávanie na vnútroštátnej úrovni. V rámci jeho vydávania sa vyskytujú nedostatky, ako napr. neexistujúci nárok na právne zastupovanie vo vydávajúcom štáte počas postupu odovzdávania vo vykonávajúcom štáte, podmienky väzby v niektorých členských štátoch, ktoré sú niekedy spojené so zdlhovou vyšetrovacou väzbou odovzdávaných osôb a s nejednotným uplatňovaním kontroly proporcionality vydávajúcimi krajinami, čo má za následok, že k žiadostiam o odovzdanie dochádza aj v prípade relatívne menej závažných trestných činov a vzhľadom na chýbajúcu kontrolu proporcionality sa tieto žiadosti musia vykonať. Ďalšou otázkou, ktorá sa týka prípadov európskeho zatýkacieho

²⁴ Tamtiež, ust § 29.

²⁵ Tamtiež, ust § 30.

²⁶ Bližšie: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-1348_sk.htm; KOM(2010) 573 v konečnom znení. 19.10.2010.

rozkazu, je skutočnosť, že osoby, ktoré nemajú trvalý pobyt v členskom štáte, v ktorom sú podozrievané zo spáchania trestného činu, sa často zadržávajú vo vyšetrovacej väzbe najmä pre nedostatok väzieb v danej spoločnosti a nebezpečenstvo úteku. Dňa 23. októbra 2009 rada prijala „rámcové rozhodnutie Rady 2009/829/SSV (dátum implementácie 01. 12. 2012) o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozhodnutia o opatreniach dohľadu ako alternatívne väzby medzi členskými štátmi Európskej únie.“²⁷ V tomto rozhodnutí rady sa zaviedla možnosť presunu opatrení dohľadu, ktoré nezahŕňajú pozbavenie osobnej slobody, z členského štátu, v ktorom je osoba bez pobytu podozrivá zo spáchania trestného činu, do členského štátu, kde má daná osoba pobyt. Toto umožňuje, aby podozrivá osoba podliehala opatreniu dohľadu vo svojom bežnom prostredí až do začatia súdneho procesu v inom členskom štáte. Dôveru v uplatňovanie európskeho zatýkacieho rozkazu narušilo systematické vydávanie európskych zatýkacích rozkazov na účely odovzdávania osôb hľadaných často v súvislosti s veľmi málo závažnými trestnými činmi. Kontrola proporcionality je nevyhnutná, aby sa zabránilo vydávaniu európskeho zatýkacieho rozkazu na trestné činy, ktoré síce spadajú pod článok 2 ods. 1 rámcového rozhodnutia o európskom zatýkacom rozkaze, ale nie sú dostatočne závažné na to, aby odôvodnili opatrenia a spoluprácu, ktoré si vyžaduje vykonávanie európskeho zatýkacieho rozkazu. Pred vydaním európskeho zatýkacieho rozkazu by sa malo zväziť niekoľko aspektov vrátane závažnosti trestného činu, dĺžky trestu, existencie alternatívneho postupu, ktorý by bol menej náročný tak pre hľadanú osobu, ako aj pre vykonávací orgán a analýzy nákladov a prínosov vykonávania európskeho zatýkacieho rozkazu. Ak je európsky zatýkací rozkaz vydaný v súvislosti s prípadmi, na ktoré by bola (vyšetrovacia) väzba za iných okolností nevhodná, dochádza k neprimeranému vplyvu na slobodu vyžiadaných osôb. Nadmerný objem takýchto žiadostí by okrem toho mohol byť pre vykonávajúce členské štáty nákladný. Mohlo by to takisto viesť k situácii, v ktorej by mali vykonávajúce justičné orgány (na rozdiel od vydávajúcich orgánov) tendenciu uplatňovať test proporcionality²⁸, čím by sa poskytol dôvod na odmietnutie, ktoré nie je v súlade s rámcovým rozhodnutím rady alebo so zásadou vzájomného uznávania, na ktorom je opatrenie založené. Európsky zatýkací rozkaz sa uvádzal ako dokonalý príklad vzájomného uznávania v oblasti spravodlivosti a policajnej kontroly. Keď sa európsky zatýkací rozkaz prijal v podobe rámcového rozhodnutia, Európsky parlament vždy veľmi jasne uvádzal, že podmienky jeho uplatňovania sú na jednej strane pomerne prísne, a teda mal by sa uplatňovať iba v prípade skutočne závažných trestných činov, primeraným spôsobom a že by sa zároveň mali harmonizovať procesné normy v Európskej únii. Žiadna z týchto požiadaviek nebola splnená skutočne v plnej miere, z čoho do istej miery vyplýva, že v mnohých konkrétnych prípadoch sa európsky zatýkací rozkaz neuplatňuje primeraným spôsobom. I napriek týmto nedostatkom sa európsky zatýkací rozkaz ukázal ako veľmi užitočný nástroj pri dosahovaní spravodlivosti za štátnymi hranicami.

Záver

Záujmom každého právneho štátu je zákonnými prostriedkami postihnúť páchatel'ov trestných činov, ktoré spáchali na jeho území a aby odsúdení páchatelia uložený trest odňatia slobody aj vykonali. V mnohých prípadoch sa však páchatelia trestných činov trestnému stíhaniu alebo výkonu uloženého trestu odňatia slobody vyhýbajú pobytom v cudzine. Je preto potrebné,

²⁷ Ú. v. EÚ L 294, 11.11.2009, s. 20.

²⁸ Justičné orgány by mali používať systém európskeho zatýkacieho rozkazu len vtedy, keď je žiadosť o odovzdanie primeraná po všetkých stránkach a mali by jednotne vo všetkých členských štátoch uplatňovať test proporcionality. Členské štáty musia podniknúť kroky s cieľom zabezpečiť, aby odborníci v praxi používali zmenenú a doplnenú príručku (v spojitosti s ich konkrétnymi zákonnými ustanoveniami, v prípade, že nejaké existujú) ako usmernenie pri uplatňovaní testu proporcionality.

aby v rámci vzájomných vzťahov medzi jednotlivými štátmi boli takéto osoby vydávané na trestné stíhanie alebo výkon trestu odňatia slobody do štátov, kde trestné činy spáchali a v ktorých boli za ne právoplatne odsúdené. Vydávanie obvinených, resp. odsúdených osôb je medzi Slovenskou republikou a niektorými štátmi zmluvne neupravené a pri vydávaní týchto osôb sa musí postupovať na základe zásady recipacity. V niektorých prípadoch má Slovenská republika uzatvorenú bilaterálnu zmluvu s inými štátmi, ktorá upravuje vydávanie osôb na trestné stíhanie alebo na výkon trestu odňatia slobody. S väčšinou štátov, s ktorými Slovenská republika v rámci medzinárodnej justičnej spolupráce prichádza do styku, je však otázka vydávania upravená multilaterálnymi zmluvami, najmä Európskym dohovorom o vydávaní a Rámcovým rozhodnutím rady o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi. V súčasnosti sa extradícia realizuje najmä na základe Rámcového rozhodnutia rady o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi, a to vydávaním európskych zatykáckich rozkazov našimi súdmi, resp. ich prijímaním z iného členského štátu Európskej únie. Tento postup je v porovnaní so zdĺhavým a príliš formálnym extradíčnym konaním vykonávaným prostredníctvom medzinárodného zatykáckeho rozkazu z procesného hľadiska relatívne jednoduchý a rýchly a vychádza najmä zo vzájomného uznávania rozhodnutí štátov Európskej únie. Európsky zatykácký rozkaz zavedením do praxe významnou mierou dopomohol k zrýchleniu a zjednodušeniu extradíčného konania, čím prispieva k vytvoreniu zóny bezpečnosti a spravodlivosti v Európskej únii tak, ako to predpokladajú jej zakladajúce dokumenty.

Literatúra

ČENTÉŠ, J. a kol.: *Trestné právo procesné. Všeobecná a osobitná časť*. Bratislava : Heuréka, 2012, 864 s., ISBN 978-80-89122-75-2.

KORDÍK, M., FILLOVÁ, D., HRVOL, M. 2011. *Európsky zatykácký rozkaz. Komentár*. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2011. 241 s., ISBN 978-80-7400-371-4.

MINÁRIK, Š. a kol. 2006. *Trestný poriadok. Stručný komentár*. Bratislava : Iura Edition, 2006. 1302 s., ISBN 80-8078-085-4.

Zákon č. 403/2004 Z. z. o európskom zatykáckom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov

Zákon č. 154/2010 Z. z. o európskom zatykáckom rozkaze v znení neskorších predpisov

Zákon č. 344/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 154/2010 Z. z. o európskom zatykáckom rozkaze a ktorým sa dopĺňa zákon č. 549/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii a o zmene a doplnení zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov

Rámcové rozhodnutie Rady 2009/829/SVV z 23. októbra 2009 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozhodnutia o opatreniach dohľadu ako alternatíve väzby medzi členskými štátmi Európskej únie (Ú. v. EÚ L 294, 11. 11. 2009).

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-1348_sk.htm

Keywords: Mutual legal assistance. Extradition. Extradition procedure. Extradition crime. European arrest warrant. International arrest warrant.

Summary

The European arrest warrant is an important tool of judicial authorities Member States of the European Union towards detainees a person in the territory Member States and subsequent surrender of the person to the requesting Member State of the prosecution, enforcement of their sentences or detention Measures. European arrest warrant issued by the Schengen States Airspace while the legal basis for the alert (Create record) in the Schengen Information System and this in turn creates a space for international cooperation Judicial and police authorities of those States. In terms of Slovak Republic is given issue under the Law on the European arrest warrant, which establishes the procedure Slovak authorities for extradition between the Member States of the European Union under the European Arrest Warrant and the related Procedure.

*doc. JUDr. Jaroslav Klátik, PhD.
Právnická fakulta UMB v Banskej Bystrici
Katedra verejného práva
e-mail: jaroslav.klatik@umb.sk*

Recenzent: JUDr. Ondrej Prikryl, PhD.